

Проект
вноситься народними депутатами:
Стефанчуком Р.О., Разумковим Д.О., Кондратюк О.К. та ін.

Закон України «Про правотворчу діяльність»

Розділ I. Загальні положення

Стаття 1. Предмет регулювання Закону

1. Цей Закон спрямований на визначення засад та порядку здійснення правотворчої діяльності в Україні, зокрема принципів правотворчої діяльності та регулювання відносин, пов'язаних із її плануванням, розробкою, прийняттям (виданням) та реалізацією нормативно-правових актів.

2. Положення цього Закону не застосовуються до суспільних відносин, що пов'язані із:

1) реалізацією права на народне волевиявлення у формі референдумів, крім питань відповідності проекту нормативно-правового акта, що виноситься на референдум, встановленим у цьому Законі загальним принципом правотворчої діяльності;

2) загальною або частковою мобілізацією, введенням в Україні або в окремих її місцевостях воєнного стану, застосуванням Збройних Сил України, проведенням операцій Об'єднаних сил, антитерористичних операцій та іншими невідкладними питаннями забезпечення обороноздатності держави;

3) введенням в Україні або в окремих її місцевостях надзвичайного стану в разі виникнення особливо тяжких надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру (стихійного лиха, катастроф, особливо великих пожеж, застосування засобів ураження, пандемій, панзоотій тощо), що створюють загрозу життю і здоров'ю значних верств населення, а також інших підстав, визначених Законом України «Про правовий режим надзвичайного стану».

3. Положення цього Закону не поширюються на:

1) закони про внесення змін до Конституції України;

2) міжнародні договори України;

3) акти, пов'язані із підписанням, ратифікацією, затвердженням, прийняттям міжнародного договору України або приєднанням до нього, а також припиненням чи зупиненням його дії;

4) рішення та висновки Конституційного Суду України;

5) судові рішення;

6) акти Верховної Ради України політичного характеру, які містять позицію щодо оцінки фактів, подій, явищ, обставин, процесів;

7) індивідуальні правові акти, у тому числі, але не виключно:

акти про утворення та припинення державних органів, органів місцевого самоврядування;

акти про утворення, діяльність та припинення консультативних, дорадчих та інших допоміжних органів;

акти щодо надання гуманітарної допомоги іноземним державам у зв'язку з ліквідацією наслідків стихійного лиха;

директиви, вказівки і технічні завдання для участі делегацій України, Кабінету Міністрів України, делегацій державних органів та представників України, Кабінету Міністрів України, державних органів у заходах міжнародного характеру;

акти застосування права.

4. Положення цього Закону не поширюються на правовідносини, що регулюються Бюджетним кодексом України.

Стаття 2. Правотворча діяльність та її правові засади

1. Правотворча діяльність – це діяльність з планування, розробки проекту нормативно-правового акта (його концепції) та прийняття (видання) нормативно-правового акта, метою якої є правове врегулювання та/або охорона суспільних відносин.

2. Правотворча діяльність в Україні регламентується Конституцією України, цим Законом, іншими законами України та підзаконними нормативно-правовими актами.

3. Якщо міжнародним договором України, згода на обов'язковість якого надана Верховною Радою України, встановлено інші правила, ніж ті, що передбачені цим Законом, то застосовуються правила міжнародного договору України.

4. Підзаконний нормативно-правовий акт у сфері правотворчої діяльності приймається з питань, не врегульованих Конституцією України, цим Законом, іншими законами України, а також у випадках, встановлених Конституцією України, цим Законом, іншими законами України.

5. У разі якщо поняття, терміни, правила та положення інших нормативно-правових актів суперечать поняттям, термінам, правилам та положенням цього Закону, для регулювання суспільних відносин правотворчої діяльності застосовуються поняття, терміни, правила та положення цього Закону.

6. Якщо суб'єкт права законодавчої ініціативи подав до Верховної Ради України проект закону, який регулює суспільні відносини інакше, ніж цей Закон, він зобов'язаний одночасно подати проект закону про внесення змін до цього Закону. Поданий законопроект розглядається Верховною Радою України одночасно з відповідним проектом закону про внесення змін до цього Закону.

7. Зміни до цього Закону можуть вноситися виключно законом про внесення змін до Закону України «Про правотворчу діяльність».

Стаття 3. Принципи правотворчої діяльності

1. Правотворча діяльність здійснюється відповідно до таких принципів:

1) принцип верховенства Конституції України – правотворча діяльність здійснюється виключно відповідно до положень Конституції України;

2) принцип дотримання міжнародних стандартів у сфері прав людини – правотворча діяльність здійснюється, зокрема, з урахуванням положень Загальної декларації прав людини, Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод та Протоколів до неї і практики Європейського суду з прав людини;

3) принцип демократичності – правотворча діяльність має здійснюватися виходячи із засад демократичного ладу в Україні з дотриманням визначених процедур за умови взаємодії представників різних гілок влади відповідно до наданих їм Конституцією та законами України повноважень;

4) принцип відкритості та гласності – правотворча діяльність має здійснюватися із забезпеченням належної обізнаності суспільства щодо її мети та результатів за умови надання всім учасникам правотворчої діяльності можливості подати свої пропозиції щодо предмета та змісту правового регулювання на відповідних стадіях правотворчої діяльності;

5) принцип правової визначеності – норми права, викладені у нормативно-правових актах, мають бути чіткими та достатньо зрозумілими, не припускати різного тлумачення, бути забезпечені механізмами їх реалізації, а також забезпечувати суб'єктам правовідносин можливість передбачати правові наслідки реалізації норм права;

6) принцип пропорційності – обмеження, передбачені нормативно-правовими актами для суб'єктів правовідносин, повинні бути необхідними та достатніми для досягнення легітимної мети правового регулювання;

7) принцип доцільності та обґрунтованості – правотворча діяльність має здійснюватися лише у разі існування об'єктивної необхідності в правовому регулюванні та/або охороні відповідних суспільних відносин, якщо така необхідність може бути обґрунтована;

8) принцип системності та комплексності – правотворча діяльність має гарантувати узгодженість правових норм між собою та відповідність нормативно-правових актів нижчої юридичної сили актам вищої юридичної сили, пріоритетність правових норм спеціального законодавства над правовими нормами загального законодавства, забезпечувати своєчасне прийняття (видання) підзаконних нормативно-правових актів на виконання норм законів України;

9) принцип наукового забезпечення – результати правотворчої діяльності мають враховувати досягнення науки у сфері, в якій здійснюється правове регулювання, у тому числі за рахунок залучення до правотворчої діяльності представників наукових установ та визнаних фахівців у відповідних галузях науки;

10) принцип ресурсної забезпеченості – правотворча діяльність має бути забезпечена відповідним фінансово-економічним, матеріально-технічним, адміністративно-організаційним, людським, часовим та іншим необхідним ресурсом.

Стаття 4. Правотворча діяльність. Учасники правотворчої діяльності

1. Учасниками правотворчої діяльності є:

- 1) суб'єкти правотворчої діяльності;
- 2) суб'єкти забезпечення правотворчої діяльності;
- 3) заінтересовані особи.

2. Під суб'єктами правотворчої діяльності у цьому Законі слід розуміти органи державної влади, органи місцевого самоврядування, їх посадові особи та інші суб'єкти, наділені законом повноваженнями щодо прийняття (видання) нормативно-правових актів, а саме:

- 1) Верховна Рада України;
- 2) Президент України;
- 3) Кабінет Міністрів України;
- 4) міністерство;

5) інші державні органи, яким відповідно до закону надано правотворчі повноваження (Національний банк України, Центральна виборча комісія, Антимонопольний комітет України, Фонд державного майна України, Державний комітет телебачення і радіомовлення України, Національна рада України з питань телебачення і радіомовлення, Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку, Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сфері зв'язку та інформатизації, Національна комісія зі стандартів державної мови, Комісія з регулювання азартних ігор та лотерей, Національне агентство України з питань державної служби, Національне агентство з питань запобігання корупції, Адміністрація Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації України та інші органи);

6) Верховна Рада Автономної Республіки Крим, Рада міністрів Автономної Республіки Крим, міністерства Автономної Республіки Крим;

7) голови місцевих державних адміністрацій;

8) органи місцевого самоврядування;

9) органи професійного самоврядування (саморегулівні), яким відповідно до закону надано повноваження суб'єктів правотворчої діяльності.

4. Під суб'єктами забезпечення правотворчої діяльності у цьому Законі слід розуміти осіб, що беруть участь у правотворчому процесі і виконують функції наукового, експертного, консультативного, технічного та інших видів забезпечення правотворчого процесу.

5. Під заінтересованими особами у цьому Законі слід розуміти громадян України, іноземців та осіб без громадянства, які на законних підставах перебувають на території України, громадські об'єднання, професійні спілки та їх об'єднання, творчі спілки та їх об'єднання, благодійні і релігійні організації, асоціації органів місцевого самоврядування, органи

самоорганізації населення, непідприємницькі товариства, суб'єкти господарювання, їх об'єднання, організації роботодавців, їх об'єднання, саморегулівні організації, на яких вплине прийняття (видання) нормативно-правового акта, інших осіб, прав, свобод, інтересів чи обов'язків яких стосується нормативно-правовий акт.

Стаття 5. Правотворчі повноваження та їх делегування

1. Суб'єкти правотворчої діяльності здійснюють її на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України.

2. Делегування правотворчих повноважень може здійснюватися від вищих органів виконавчої влади нижчим або між органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені законом.

Делегування власних правотворчих повноважень Верховною Радою України, Президентом України та Кабінетом Міністрів України іншим суб'єктам не допускається.

3. Делегування правотворчих повноважень здійснюється шляхом видання індивідуального правового акта, в якому зазначається:

- 1) суб'єкт, якому делегуються правотворчі повноваження;
- 2) зміст і обсяг делегованих правотворчих повноважень;
- 3) строк або термін, на який делегуються правотворчі повноваження (у разі потреби);
- 4) орган, на який покладається відповідальність та контроль за виконанням делегованих повноважень;
- 5) матеріально-фінансове забезпечення виконання делегованих повноважень (у разі потреби).

4. При делегуванні правотворчих повноважень від органів виконавчої влади до органів місцевого самоврядування має бути отримана згода органу місцевого самоврядування на прийняття делегованих правотворчих повноважень, оформлена у вигляді рішення відповідного органу.

Стаття 6. правонаступництво у правотворчій діяльності

1. Ліквідація (реорганізація, перейменування) суб'єкта правотворчої діяльності, передача повноважень щодо прийняття (видання) нормативно-правових актів іншому суб'єкту правотворчої діяльності не призводять до втрати чинності прийнятими (виданими) ним раніше нормативно-правовими актами, якщо інше не передбачено законом.

2. У разі реорганізації суб'єкта правотворчої діяльності або передачі повноважень щодо прийняття (видання) нормативно-правових актів іншому суб'єкту правотворчої діяльності (правонаступнику) до правонаступника в межах його компетенції разом з правом приймати (видавати) нормативно-правові акти переходять повноваження щодо їх зміни, припинення дії та надання роз'яснень щодо питань застосування нормативно-правового акта, якщо інше не передбачено законом.

3. У разі ліквідації (реорганізації) суб'єкта правотворчої діяльності в акті щодо ліквідації суб'єкта правотворчої діяльності має бути зазначено правонаступника його правотворчих повноважень, у тому числі делегованих.

Стаття 7. Гарантії забезпечення права на доступ до інформації щодо правотворчої діяльності

1. Право на доступ до інформації щодо правотворчої діяльності гарантується:

1) обов'язком суб'єктів правотворчої діяльності надавати та оприлюднювати інформацію щодо правотворчої діяльності;

2) доступом до засідань колегіальних суб'єктів правотворчої діяльності, крім випадків, передбачених законом;

3) здійсненню державного та громадського контролю за дотриманням права на доступ до інформації щодо правотворчої діяльності;

4) юридичною відповідальністю за порушення законодавства про доступ до інформації щодо правотворчої діяльності.

2. Гласність засідань колегіальних суб'єктів правотворчої діяльності може забезпечуватись шляхом їх трансляції по телебаченню і радіо, онлайн-трансляції, публікації стенограм засідань, а також розміщення інформації на офіційному вебсайті суб'єктів правотворчої діяльності.

3. Обмеження доступу до інформації щодо правотворчої діяльності здійснюється відповідно до Конституції та законів України, зокрема з метою захисту таємної, конфіденційної та службової інформації.

Розділ II. Система нормативно-правових актів

Стаття 8. Норма права, нормативно-правовий акт, законодавство України

1. Норма права – це загальнообов'язкове правило поведінки, що застосовується до невизначеного кола осіб і розраховане на неодноразове застосування, яке охороняється і забезпечується державою.

2. Нормативно-правовий акт – це офіційний письмовий документ, прийнятий (виданий) суб'єктом правотворчої діяльності, який встановлює, змінює, зупиняє, відновлює чи припиняє норму (норми) права у встановленому Конституцією та законами України порядку.

3. Законодавство України – ієрархічна система нормативно-правових актів та міжнародних договорів України.

Стаття 9. Система нормативно-правових актів України

1. Система нормативно-правових актів України – це взаємопов'язана сукупність нормативно-правових актів, яка ієрархічно структурована від актів вищої юридичної сили до актів нижчої юридичної сили.

2. Система нормативно-правових актів України включає:

- 1) Конституцію України – Основний Закон України;
- 2) закони, кодекси України;
- 3) підзаконні нормативно-правові акти:
 - постанови Верховної Ради України, які містять норми права (далі – постанови Верховної Ради України);
 - укази Президента України, які містять норми права (далі – укази Президента України);
 - постанови Кабінету Міністрів України;
 - накази міністерств, які містять норми права (далі – накази міністерств);
 - акти інших державних органів, які містять норми права (далі – акти державних органів);
 - постанови Верховної Ради Автономної Республіки Крим, які містять норми права, постанови Ради міністрів Автономної Республіки Крим, які містять норми права, накази міністерств Автономної Республіки Крим, які містять норми права (далі – постанови Верховної Ради Автономної Республіки Крим, постанови Ради міністрів Автономної Республіки Крим, накази міністерств Автономної Республіки Крим);
 - розпорядження голів місцевих державних адміністрацій, які містять норми права (далі – розпорядження голів місцевих державних адміністрацій);
 - акти органів місцевого самоврядування, які містять норми права (далі – акти органів місцевого самоврядування);
 - акти органів професійного самоврядування (саморегульованих), які містять норми права (далі – акти органів професійного самоврядування (саморегульованих)).
3. До системи нормативно-правових актів України належать Декларація про державний суверенітет України та Акт проголошення незалежності України.
4. До системи нормативно-правових актів України належать акти органів державної влади і управління Союзу РСР, Української РСР, Української СРР, які є чинними відповідно до пункту 1 розділу XV Конституції України та щодо яких не прийнято рішення щодо їх незастосування на території України та/або припинення.

Стаття 10. Закон

1. Законом є нормативно-правовий акт, що приймається Верховною Радою України, який регулює найбільш важливі суспільні відносини.
2. Порядок прийняття законів регулюється Конституцією України, Регламентом Верховної Ради України та цим Законом.
3. Закон має вищу юридичну силу щодо підзаконних актів.

Стаття 11. Кодекс

1. Кодексом є закон, який встановлює загальні засади правового регулювання та систематизує норми права у відповідній сфері суспільних відносин.

2. При прийнятті законів у відповідній сфері повинні дотримуватися основні принципи правового регулювання суспільних відносин, передбачені кодексом.

3. Якщо суб'єкт права законодавчої ініціативи подав до Верховної Ради України проект закону, який регулює суспільні відносини інакше, ніж кодекс, він зобов'язаний одночасно подати проект закону про внесення змін до кодексу. Поданий законопроект розглядається Верховною Радою України одночасно з відповідним проектом закону про внесення змін до кодексу.

Стаття 12. Підзаконний нормативно-правовий акт

1. Підзаконний нормативно-правовий акт – це акт, прийнятий суб'єктом правотворчої діяльності на основі та на виконання Конституції України, законів, чинних міжнародних договорів України, спрямований на їх реалізацію. Підзаконні нормативно-правові акти мають відповідати Конституції та законам України, підзаконним нормативно-правовим актам вищої юридичної сили та узгоджуватися між собою.

2. У випадках, передбачених законом, суб'єкти правотворчої діяльності можуть приймати спільні підзаконні нормативно-правові акти.

Стаття 13. Основний та похідний нормативно-правові акти

1. Основним є нормативно-правовий акт, який має самостійне значення щодо іншого нормативно-правового акта та/або затверджує інший похідний нормативно-правовий акт.

2. Похідним є нормативно-правовий акт, прийнятий (виданий) суб'єктом правотворчої діяльності для конкретизації правового регулювання та/або охорони відповідних суспільних відносин. Похідний нормативно-правовий акт має юридичну силу основного нормативно-правового акта, яким він затверджений.

Похідний нормативно-правовий акт приймається (видається) у формі: положення (статуту), інструкції, регламенту, правил, порядку, переліку, тарифу, іншій формі, визначеній Конституцією та законами України.

Стаття 14. Модельний нормативно-правовий акт

1. Модельним є нормативно-правовий акт, яким встановлено модельні норми і принципи, що розраховані на регулювання найбільш загальних та типових правил поведінки, відповідно до яких розробляються нормативно-правові акти однакової або нижчої юридичної сили.

2. Модельний нормативно-правовий акт приймається (видається) у формі зразкового документа, типового документа, типової угоди або в іншій формі, визначеній Конституцією та законами України.

Стаття 15. Програмний правовий акт

1. Програмним правовим актом є документ програмно-цільового характеру, у якому відображаються основні напрями розвитку публічної політики.

2. У програмному правовому акті формулюються та обґрунтовуються стратегічні цілі і пріоритети публічної політики, що формується та реалізується органами державної влади та органами місцевого самоврядування, способи досягнення цих цілей, а також найважливіші завдання, що потребують вирішення у визначений період.

3. Програмні правові акти приймаються у формі доктрин, стратегій, концепцій, програм, планів, в іншій формі, встановленій Конституцією та законами України.

4. Програмними правовими актами є Послання Президента України до Верховної Ради України «Про внутрішнє та зовнішнє становище України», Угода про коаліцію депутатських фракцій у Верховній Раді України (Коаліційна угода), Програма діяльності Кабінету Міністрів України, загальнодержавні програми економічного, соціального розвитку, програмні документи органів місцевого самоврядування тощо.

5. На виконання програмних правових актів приймаються (видаються) нормативно-правові акти, що забезпечують реалізацію цих документів і сприяють досягненню передбачених ними результатів.

Стаття 16. Юридична сила та ієрархія нормативно-правових актів

1. Юридична сила – це властивість нормативно-правових актів, що визначає їх ієрархічну підпорядкованість та співвідношення обов'язковості між ними.

2. В Україні встановлюється така ієрархія нормативно-правових актів:

1) Конституція України в системі нормативно-правових актів України має найвищу юридичну силу;

2) закони, кодекси приймаються на основі Конституції України і повинні відповідати Конституції;

3) постанови Верховної Ради України, укази Президента України приймаються на основі та на виконання Конституції і законів, кодексів України, міжнародних договорів України, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, і мають вищу юридичну силу, ніж нормативно-правові акти, зазначені у пунктах 4 – 12 цієї статті;

4) постанови Кабінету Міністрів України приймаються на основі та на виконання Конституції і законів, кодексів України, чинних міжнародних договорів України, постанов Верховної Ради України та указів Президента України, прийнятих відповідно до Конституції та законів, кодексів України, і мають вищу юридичну силу, ніж нормативно-правові акти, зазначені у пунктах 5, 7 – 12 цієї статті;

5) накази міністерств приймаються на основі та на виконання Конституції та законів, кодексів України, чинних міжнародних договорів

України, постанов Верховної Ради України та указів Президента України, прийнятих відповідно до Конституції і законів, кодексів України, актів Кабінету Міністрів України і мають вищу юридичну силу, ніж нормативно-правові акти, зазначені у пунктах 7 – 12 цієї статті;

6) накази (постанови, рішення, розпорядження) інших державних органів приймаються на основі та на виконання Конституції і законів, кодексів України, чинних міжнародних договорів України, постанов Верховної Ради України та указів Президента України, прийнятих відповідно до Конституції і законів, кодексів України, і мають вищу юридичну силу, ніж нормативно-правові акти, зазначені у пунктах 7 – 12 цієї статті;

7) постанови Верховної Ради Автономної Республіки Крим, Ради міністрів Автономної Республіки Крим приймаються на основі та на виконання Конституції і законів, кодексів України, чинних міжнародних договорів України, постанов Верховної Ради України та указів Президента України, прийнятих відповідно до Конституції і законів, кодексів України, актів Кабінету Міністрів України і мають на території Автономної Республіки Крим вищу юридичну силу, ніж нормативно-правові акти, зазначені у пунктах 8, 10 цієї статті;

8) накази міністерств Автономної Республіки Крим приймаються на основі та на виконання Конституції і законів, кодексів України, чинних міжнародних договорів України, постанов Верховної Ради України та указів Президента України, прийнятих відповідно до Конституції і законів, кодексів України, актів Кабінету Міністрів України, наказів міністерств, актів державних органів, постанов Верховної Ради Автономної Республіки Крим, Ради міністрів Автономної Республіки Крим і мають на території Автономної Республіки Крим вищу юридичну силу, ніж нормативно-правові акти, зазначені у пункті 10 цієї статті;

9) розпорядження голів обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій приймаються на основі та на виконання Конституції і законів, кодексів України, чинних міжнародних договорів України, постанов Верховної Ради України та указів Президента України, прийнятих відповідно до Конституції і законів, кодексів України, актів Кабінету Міністрів України, наказів міністерств, актів державних органів і мають вищу юридичну силу, ніж нормативно-правові акти, зазначені у пункті 10 цієї статті;

10) розпорядження голів районних державних адміністрацій приймаються на основі та на виконання Конституції і законів, кодексів України, чинних міжнародних договорів України, постанов Верховної Ради України та указів Президента України, прийнятих відповідно до Конституції і законів, кодексів України, актів Кабінету Міністрів України, наказів міністерств, актів державних органів, розпорядження голів обласних, Київської та Севастопольської міських державних адміністрацій, а розпорядження районних державних адміністрацій в Автономній Республіці Крим – також на основі рішень та постанов Верховної Ради Автономної

Республіки Крим, рішень Ради міністрів Автономної Республіки Крим, прийнятих у межах їх повноважень;

11) акти органів місцевого самоврядування приймаються на основі та на виконання Конституції і законів, кодексів України, чинних міжнародних договорів України, постанов Верховної Ради України та указів Президента України, прийнятих відповідно до Конституції і законів, кодексів України, актів Кабінету Міністрів України;

12) акти органів професійного самоврядування приймаються на основі та на виконання Конституції і законів, кодексів України, чинних міжнародних договорів України, постанов Верховної Ради України та указів Президента України, прийнятих відповідно до Конституції і законів, кодексів України, актів Кабінету Міністрів України, наказів міністерств, актів державних органів.

Розділ III. Планування правотворчої діяльності

Стаття 17. Планування правотворчої діяльності

1. З метою забезпечення передбачуваності розвитку публічної політики, єдності, безперервності, гнучкості та точності процесу підготовки та прийняття (видання) нормативно-правових актів та координації діяльності суб'єкти правотворчої діяльності здійснюють планування правотворчої діяльності шляхом прийняття документів поточного планування (строком до одного року) та перспективного планування (строком понад один рік).

2. Планування правотворчої діяльності має здійснюватися відповідно до міжнародно-правових зобов'язань України, напрямів, пріоритетів та цілей, визначених програмними правовими актами.

3. Планування правотворчої діяльності має здійснюватися на основі результатів правового моніторингу, юридичного прогнозування та з урахуванням Наукової концепції розвитку законодавства України.

4. Порядок планування правотворчої діяльності визначається суб'єктами правотворчої діяльності, які розробляють та приймають відповідні акти, з урахуванням особливостей, встановлених Конституцією та законами України.

Стаття 18. Особливості планування правотворчої діяльності із розробки проектів законів

1. З метою забезпечення поточного планування законотворчої діяльності Верховна Рада України щороку у січні, наприкінці чергової сесії, затверджує план законопроектної роботи Верховної Ради України на рік, що включає період двох наступних чергових сесій та формується в порядку, визначеному законами України.

2. Планування розробки підзаконних нормативно-правових актів здійснюється з урахуванням плану законопроектної роботи Верховної Ради України на відповідний рік.

3. Перспективне планування правотворчої діяльності із розробки проектів законів забезпечується шляхом схвалення Програми діяльності Кабінету Міністрів України, розробки та прийняття інших планів та програм перспективного розвитку законодавства.

4. Невід'ємною частиною Програми діяльності Кабінету Міністрів України є орієнтовний перелік проектів законів, які мають бути розроблені на її виконання.

Стаття 19. Юридичне прогнозування. Наукова концепція розвитку законодавства України

1. З метою підвищення ефективності планування правотворчої діяльності, якості нормативно-правових актів та їх змістовної обґрунтованості може використовуватись механізм юридичного передбачення підстав та/або критеріїв вибору оптимальних правових рішень і оцінки їх наслідків.

2. Юридичне прогнозування ґрунтується на науково-технічних і соціально-економічних прогнозах державного і суспільного розвитку.

3. Юридичне прогнозування може здійснюватися суб'єктами правотворчої діяльності на підставі рекомендацій суб'єктів наукової, науково-технічної діяльності та інших суб'єктів забезпечення правотворчої діяльності.

4. При юридичному прогнозуванні відображаються:

1) тенденції розвитку сучасної правової системи;
2) соціальні потреби, публічні інтереси та суспільні відносини, що потребують врегулювання шляхом правотворчої діяльності;

3) перспективні форми і методи правового регулювання суспільних відносин;

4) системність розробки і прийняття (видання) нормативно-правових актів;

5) оцінка впливу запропонованого правового регулювання та/або охорони на суспільні відносини.

5. Наукова концепція розвитку законодавства України – документ рекомендаційного характеру, в якому на теоретико-емпіричній основі здійснюється системне передбачення розвитку законодавства України, його окремих галузей, сфер та напрямів.

6. Розробка Наукової концепції розвитку законодавства України здійснюється один раз на п'ять років Національною академією правових наук України.

Розділ IV. Підготовка проекту нормативно-правового акта

Стаття 20. Правотворча ініціатива

1. Правотворчою ініціативою є подання суб'єктами, визначеними Конституцією та законами України, за встановленою Конституцією, законом,

іншим нормативно-правовим актом процедурою, проектів (концепції проектів) нормативно-правових актів.

Стаття 21. Концепція проекту нормативно-правового акта

1. Проект нормативно-правового акта розробляється на підставі концепції проекту нормативно-правового акта, що окремо розробляється суб'єктом правотворчої діяльності.

2. Концепція проекту нормативно-правового акта відображає принципівий підхід до регулювання суспільних відносин, мету і завдання правового регулювання, нові права і обов'язки учасників правовідносин, а також передбачувані соціально-економічні та інші результати його реалізації в разі прийняття (видання) нормативно-правового акта.

3. Концепція проекту закону розробляється для найважливіших за змістом та значних за обсягом проектів законів (проектів кодексів, законів у новій редакції, великих за змістом проектів законів із очікуваною кількістю статей не менше ста, проектів законів із значними за ступенем важливості регульованими суспільними відносинами, проектів законів, якими здійснюється систематизація законодавства тощо). Концепція проекту закону має бути представлена на засіданні головного комітету Верховної Ради України.

4. Концепція проекту підзаконного нормативно-правового акта розробляється та схвалюється суб'єктом правотворчої діяльності. Проекти підзаконних нормативно-правових актів, що приймаються на виконання нормативно-правового акта вищої юридичної сили, а також підготовка нормативно-правового акта про внесення змін не потребують розробки концепції.

5. Під час розробки концепції проекту нормативно-правового акта суб'єкт правотворчої діяльності забезпечує проведення із подальшим викладенням у концепції проекту нормативно-правового акта результатів:

1) аналізу суспільних відносин та стану їх правового регулювання, із наведенням переліку нормативно-правових актів, якими здійснюється правове регулювання;

2) дослідження можливості врегулювання відповідних суспільних відносин без прийняття (видання) нормативно-правового акта;

3) обґрунтування причини необхідності та правових підстав розробки проекту нормативно-правового акта;

4) визначення мети проекту нормативно-правового акта, предмета правового регулювання, основних правових механізмів реалізації нормативно-правового акта з обґрунтуванням їх ефективності;

5) проведення необхідних фінансово-економічних розрахунків відповідно до законодавства, якщо реалізація нормативно-правового акта потребує фінансування з державного та/або місцевих бюджетів;

6) визначення орієнтовної структури проекту нормативно-правового акта, змісту його основних положень;

7) здійснення оцінки відповідності запропонованого правового регулювання міжнародно-правовим зобов'язанням України, а саме двостороннім та багатостороннім угодам та договорам держави у сфері європейської інтеграції та щодо приєднання до міжнародних організацій, у тому числі положенням Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод і Протоколів до неї та практиці Європейського суду з прав людини;

8) публічних консультацій, якщо такі проводилися;

9) визначення організаційних заходів щодо підготовки проекту нормативно-правового акта та його реалізації після прийняття (видання).

Стаття 22. Правовий експеримент

1. Правовим експериментом є випробування управлінського рішення з метою отримання інформації щодо сформульованої проблеми.

2. Правовий експеримент полягає у збиранні та вивченні інформації, одержанні досвіду щодо реформування певної сфери суспільних відносин, що використовується суб'єктами правотворчої діяльності з метою перевірки на практиці ефективності дії норм законодавства та вирішення питання про можливість і доцільність поширення позитивних результатів на всю сукупність учасників відповідних суспільних відносин, більшу територію або галузь.

3. Правовий експеримент передбачає:

1) дію експериментальних норм права на обмеженій території держави або відносно невеликого кола суб'єктів;

2) обмеження дії правового експерименту невеликим періодом у часі – до трьох років.

4. Правовий експеримент може впроваджуватися законом України, постановою Кабінету Міністрів України або рішенням органу місцевого самоврядування.

Стаття 23. Розробка проекту нормативно-правового акта

1. Розробка суб'єктом правотворчої діяльності проекту нормативно-правового акта може включати такі етапи:

1) збирання необхідних матеріалів та інформації;

2) здійснення правового моніторингу чинного законодавства з питань, що потребують регулювання;

3) розробка концепції проекту нормативно-правового акта у випадках, передбачених цим Законом;

4) підготовка тексту проекту нормативно-правового акта, пояснювальної записки та інших супровідних матеріалів до нього;

5) здійснення оцінки впливу проекту нормативно-правового акта з викладенням результатів її проведення у пояснювальній записці;

6) аналіз ступеня відповідності проекту нормативно-правового акта основним положенням законодавства Європейського Союзу, у разі його

належності за предметом правового регулювання до пріоритетних сфер адаптації законодавства України до законодавства Європейського Союзу;

7) здійснення організаційно-технічного забезпечення підготовки проекту нормативно-правового акта;

8) проведення публічних консультацій у випадках, передбачених законом;

9) погодження проекту нормативно-правового акта з відповідними органами державної влади, органами місцевого самоврядування у порядку, встановленому законодавством України.

2. Етапи розробки проекту нормативно-правового акта, зазначені в частині першій цієї статті, є обов'язковими для розробки проекту закону.

3. У випадках, передбачених Конституцією та законами України, актами і дорученнями суб'єкта правотворчої діяльності, проекти нормативно-правових актів можуть розроблятися іншими або разом з іншими суб'єктами правотворчої діяльності з дотриманням вимог щодо розробки проектів нормативно-правових актів, визначених цим Законом.

Стаття 24. Оцінка впливу проекту нормативно-правового акта

1. Суб'єкт правотворчої діяльності здійснює оцінку впливу проекту нормативно-правового акта та викладає у пояснювальній записці:

1) актуальність проблеми, яка потребує правового врегулювання;

2) альтернативу (альтернативи) вирішення проблеми, яка потребує правового врегулювання, з визначенням економічних, соціальних, фінансових, бюджетних, екологічних, демографічних, регуляторних, інвестиційних, гендерних, дискримінаційних, корупційних, виконання Україною міжнародних зобов'язань та інших наслідків кожної з альтернатив;

3) кількісні та якісні показники, за якими оцінюється прогнозований вплив кожної з альтернатив;

4) найбільш доцільну альтернативу вирішення проблеми з поясненням причинно-наслідкового зв'язку між обраною альтернативою та очікуваним впливом проекту нормативно-правового акта;

5) обрану альтернативу вирішення проблеми у разі, якщо вона відрізняється від найбільш доцільної, та достатнє обґрунтування такого вибору суб'єктом правотворчої діяльності;

6) способи реалізації обраної альтернативи та шляхи правового коригування ризиків, можливих негативних наслідків, сталості її реалізації у разі надзвичайних ситуацій;

7) способи проведення правового моніторингу результатів обраної та викладеної у проекті нормативно-правового акта альтернативи вирішення проблеми.

Стаття 25. Техніка нормопроектування

1. Техніка нормопроектування – сукупність техніко-правових засобів, способів, прийомів та методів, за допомогою яких створюється нормативно-правовий акт.

2. Проекти нормативно-правових актів розробляються із дотриманням правил техніки нормопроектування, що встановлені цим Законом.

3. Центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної правової політики, розробляє рекомендації щодо застосування правил техніки нормопроектування.

Стаття 26. Вимоги до змісту нормативно-правового акта

1. Норми права, що містяться у нормативно-правовому акті, мають відповідати таким вимогам:

- 1) зрозумілість змісту;
- 2) однозначність розуміння;
- 3) передбачуваність (прогнозованість) наслідків реалізації;
- 4) узгодженість з іншими нормами права.

Стаття 27. Структура нормативно-правового акта

1. Залежно від предмета правового регулювання нормативно-правового акту, обсягів та характеру його положень нормативні приписи групуються в тексті за окремими структурними складовими, визначеними цим Законом.

Спочатку розміщуються положення загального характеру, потім викладається основна регулятивна частина нормативно-правового акта, після якої розміщуються прикінцеві та перехідні положення.

2. Структура закону складається з таких елементів:

- 1) назва закону;
- 2) преамбула закону (у разі необхідності);
- 3) статті закону, які можуть складатися з частин, пунктів, підпунктів; абзаців частин, пунктів, підпунктів; приміток.

4) розділи, підрозділи, глави, параграфи, підрозділи параграфів, в які можуть об'єднуватися статті закону залежно від обсягу і складності закону.

Кодекси можуть складатися також з книг та частин;

- 5) прикінцеві положення;
- 6) перехідні положення (у разі необхідності);
- 7) додатки (у разі необхідності).

3. Структура підзаконного нормативно-правового акта складається з таких елементів:

- 1) назва підзаконного нормативно-правового акта;
- 2) пункти підзаконного нормативно-правового акта, які можуть складатися з підпунктів; абзаців пунктів та підпунктів; приміток;

3) розділи, підрозділи, параграфи, в які можуть об'єднуватися пункти підзаконного нормативно-правового акта залежно від обсягу і складності акта;

- 4) додатки (у разі необхідності).

Стаття 28. Мова та стиль нормативно-правового акта

1. Текст нормативно-правового акта викладається державною мовою, офіційно-діловим стилем, для якого характерний нейтральний тон викладення, позбавлений образності, емоційності та індивідуальних авторських рис.

2. Терміни, що вживаються у тексті нормативно-правового акта, мають відповідати термінології Конституції України, цього Закону, нормативно-правових актів вищої юридичної сили.

3. Терміни, що використовуються в тексті нормативно-правового акта, повинні бути короткими, лексично правильно сформульованими, однозначними, зрозумілими. Пріоритет повинен віддаватися загальноживаній та/або спеціальній термінології державної мови.

4. Обмеженому використанню підлягає:

1) запозичення іноземної термінології, крім випадків, якщо таке запозичення є обґрунтованим в смисловому сенсі та якщо до того чи іншого терміна складно підібрати еквівалент державною мовою, який правильно відображав би його значення;

2) використання оціночної термінології, значення якої викликає певні труднощі щодо її тлумачення при правозастосуванні;

3) використання термінів, що позначають вузькоспеціальні поняття в галузі науки і техніки, крім випадків використання їх у сферах законодавчого регулювання, де вони професійно необхідні;

4) використання синонімів або омонімів, крім випадків, коли таке використання є термінологічно виправданим та відповідає змісту нормативно-правового акта;

5) запровадження застарілих термінів, крім випадків необхідності забезпечення історико-правової відповідності, з обов'язковим уточненням їх сучасного значення.

5.3 метою забезпечення єдності термінології, що вживається у нормативно-правових актах України створюється Єдиний глосарій правових термінів. Наповнення, зберігання, обробка та використання Єдиного глосарію правових термінів забезпечується центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної правової політики.

Стаття 29. Реквізити нормативно-правового акта

1. Нормативно-правовий акт повинен містити такі реквізити:

1) зображення малого Державного Герба України;

2) повну назву суб'єкта правотворчої діяльності (крім законів), вид нормативно-правового акта, дату його прийняття (видання);

3) номер акта;

4) посаду, прізвище та ім'я уповноваженої на це Конституцією та законами України особи, яка підписала нормативно-правовий акт;

5) дату та номер реєстрації нормативно-правового акта, якщо він підлягає такій реєстрації.

Стаття 30. Назва нормативно-правового акта

1. Нормативно-правовий акт, у тому числі нормативно-правовий акт про внесення змін до інших нормативно-правових актів, повинен мати лаконічну назву із зазначенням предмета правового регулювання.

2. Нормативно-правовий акт не може мати назву, яка збігається з назвою чинного нормативно-правового акта вищої або однакової юридичної сили.

Стаття 31. Преамбула закону

1. Преамбула – вступна частина закону, в якій можуть визначатися історична передумова прийняття закону, роз'яснюватися мета, обґрунтовуватися необхідність прийняття закону, визначатися основні завдання, які стоять перед ним тощо.

2. Преамбула закону не може повторювати зміст інших його структурних складових.

3. Преамбула закону є його невід'ємною частиною і підлягає врахуванню під час роз'яснення і застосування цього акта.

Стаття 32. Позначення структурних елементів нормативно-правового акта

1. Книги, частини, розділи, підрозділи, глави, параграфи, підрозділи параграфів та статті закону (кодексу); розділи, підрозділи, параграфи підзаконного нормативно-правового акта повинні мати коротку, чітко сформульовану назву, що відображає їх зміст.

2. Книги, частини, розділи законів (кодексів); розділи підзаконних нормативно-правових актів нумеруються римськими цифрами.

3. Глави і статті закону (пункти підзаконного нормативно-правового акта) мають наскрізну нумерацію арабськими цифрами.

4. Підрозділи, параграфи, підрозділи параграфів законів; підрозділи, параграфи підзаконних нормативно-правових актів; частини статей позначаються арабськими цифрами.

5. Пункти статей у законах позначаються арабськими цифрами з дужками; підпункти статей позначаються літерою з дужками.

6. Підпункти пунктів у підзаконних нормативно-правових актах починаються з абзацу та позначаються арабськими цифрами з дужками.

7. Абзаци в усіх випадках починаються з абзацу без позначення цифрою.

8. Примітки позначаються словом «Примітка» із застосуванням у разі необхідності нумерації арабськими цифрами.

Стаття 33. Прикінцеві положення нормативно-правового акта

1. Прикінцеві положення розміщуються в кінці нормативно-правового акта і містять:

1) порядок набрання чинності таким актом або його окремими положеннями;

2) перелік нормативно-правових актів або їх окремих положень, що втрачають чинність;

3) зміни, що вносяться до інших нормативно-правових актів.

2. У разі потреби прикінцеві положення можуть містити доручення, пов'язані з набранням чинності нормативно-правовим актом.

3. Прикінцеві положення не можуть містити норм, що не є предметом правового регулювання цього нормативно-правового акта.

Стаття 34. Перехідні положення нормативно-правового акта

1. Перехідні положення включаються до нормативно-правового акта у разі, якщо:

1) акт має зворотню дію в часі;

2) акт виконуватиметься поетапно;

3) нормативно-правові акти, що застосовувалися до набрання чинності прийнятим (виданим) нормативно-правовим актом, встановлювали інший порядок регулювання одних і тих самих правовідносин;

4) нормативно-правові акти, що застосовувалися до набрання чинності прийнятим (виданим) нормативно-правовим актом, встановлювали певний статус суб'єктів правовідносин і виникла потреба у підтвердженні набутого раніше статусу.

Стаття 35. Додаток до нормативно-правового акта

1. Додаток до нормативно-правового акта є його невід'ємною частиною та має таку саму юридичну силу, як і відповідний акт.

2. Посилання на додаток повинно міститися у тексті нормативно-правового акта.

3. У додатку до нормативно-правового акта можуть міститися:

1) похідний нормативно-правовий акт, який затверджується основним;

2) перелік нормативно-правових актів або їх окремих положень, які втрачають чинність у зв'язку з прийняттям (виданням) такого акта;

3) строк виконання, перелік суб'єктів, об'єктів, форми та зразки документів тощо;

4) умови та вимоги, необхідні для виконання нормативно-правового акта.

Стаття 36. Внесення змін до нормативно-правових актів

1. Зміни до нормативно-правового акта можуть вноситися шляхом зміни окремих його положень або викладення нормативно-правового акта у новій редакції.

2. Зміни до нормативно-правового акта вносяться тим суб'єктом правотворчої діяльності, який прийняв (видав) цей акт, або його правонаступником, якщо інше не передбачено Конституцією України чи законом.

3. Зміни до нормативно-правових актів вносяться шляхом прийняття (видання) нормативно-правових актів такої ж юридичної сили або нормативно-правовим актом правонаступника, якщо інше не передбачено Конституцією України чи законом.

4. Нормативно-правовий акт (його окремі положення), яким (якими) вносяться зміни до іншого нормативно-правового акта, вичерпує свою дію в момент набрання чинності змінених або викладених у новій редакції положень. Внесення змін у нормативно-правовий акт (його окремі положення), який (які) втратив чинність, не допускається.

Розділ V. Розгляд та прийняття (видання) проекту нормативно-правового акта

Стаття 37. Подання проекту нормативно-правового акта

1. Суб'єкт правотворчої діяльності, визначений Конституцією та законами України, за встановленою Конституцією, законом, іншим нормативно-правовим актом процедурою реалізує правотворчу ініціативу шляхом подання в установленому порядку суб'єкту правотворчої діяльності проекту нормативно-правового акта.

2. Разом із проектом нормативно-правового акта подається концепція (у разі її наявності), пояснювальна записка із викладенням результатів проведення оцінки впливу проекту нормативно-правового акта, необхідними довідковими та аналітичними матеріалами, висновками експертиз, якщо такі проводилися.

3. Проект нормативно-правового акта, прийняття якого призведе до збільшення витрат бюджету та/або зменшення надходжень бюджету, подається на розгляд суб'єкта правотворчої діяльності з обґрунтуванням очікуваних фінансових наслідків прийняття проекту нормативно-правового акта, у тому числі із викладенням впливу проекту нормативно-правового акта на дохідну та видаткову частини бюджету, з необхідними розрахунками витрат та/або обсягів зменшення надходжень бюджету, пропозиціями щодо визначення джерел їх покриття, з викладенням нових фінансових зобов'язань держави у разі їх виникнення, описом порядку (принципів) визначення розміру податків, мита чи інших форм зборів згідно із проектом нормативно-правового акта із доданням відповідних кошторисів у разі, якщо правове регулювання проекту нормативно-правового акта запроваджує, змінює або скасовує правове регулювання у відповідній сфері.

4. Проект нормативно-правового акта, прийняття якого призведе до зміни правового регулювання, яке відноситься до міжнародно-правових зобов'язань України у сфері європейської інтеграції, вноситься із постатейною таблицею відповідності проекту нормативно-правового акта зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та праву Європейського Союзу (acquis ЕС).

Стаття 38. Експертиза проекту нормативно-правового акта

1. Проекти нормативно-правових актів підлягають обов'язковій правовій (юридичній) експертизі, яка здійснюється суб'єктами забезпечення правотворчої діяльності в порядку, визначеному законодавством.

2. Щодо проектів нормативно-правових актів також можуть бути проведені у встановленому законодавством порядку такі експертизи:

1) на відповідність зобов'язанням України у сфері європейської інтеграції та праву Європейського Союзу (acquis ЄС);

2) на відповідність положенням Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод і Протоколів до неї та практиці Європейського суду з прав людини;

3) антикорупційна;

4) фінансово-економічна;

5) екологічна;

6) цифрова;

7) антидискримінаційна;

8) гендерно-правова;

9) щодо впливу на показники бюджету та відповідність законам, що регулюють бюджетні відносини;

10) щодо впливу на показники економічного і соціального розвитку та відповідності зобов'язанням України за Угодою про заснування Світової організації торгівлі;

11) щодо відповідності засадам державної політики у сфері наукової та науково-технічної діяльності;

12) інші види експертиз.

3. Проекти нормативно-правових актів, які вносяться на розгляд Кабінету Міністрів України, підлягають обов'язковій правовій експертизі, яка здійснюється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної правової політики.

4. Щодо проектів нормативно-правових актів може проводитися незалежна експертиза експертними організаціями з числа наукових, освітніх, міжнародних та інших організацій відповідного профілю, експертами з числа вчених і фахівців. Головною експертною установою з проведення незалежної правової (юридичної) експертизи проектів законів є Національна академія правових наук України. Незалежна експертиза проектів нормативно-правових актів, що містять інформацію з обмеженим доступом, не проводиться.

Стаття 39. Публічні консультації

1. З метою реалізації принципів відкритості та гласності правотворчої діяльності суб'єктами правотворчої діяльності та/або суб'єктами забезпечення правотворчої діяльності проводяться публічні консультації.

2. Проведення публічних консультацій є обов'язковим до подання проекту нормативно-правового акта відповідному суб'єкту правотворчої діяльності, крім винятків, визначених законами України.

3. Публічні консультації мають проводитися у розумний строк, що становить не менше ніж 15 робочих днів з моменту оприлюднення інформації про проведення публічних консультацій, та у доступній формі.

4. З метою забезпечення можливості всім заінтересованим особам взяти участь у публічних консультаціях, інформація про форму, час та місце проведення публічних консультацій, перелік питань, що включені до порядку денного, порядок участі та спосіб направлення його учасниками своїх пропозицій з питань, що розглядаються, проект нормативно-правового акта разом із супровідними документами розміщується відповідним суб'єктом на його офіційному вебсайті, а також, у разі необхідності, поширюється іншими засобами комунікації.

5. За результатами публічних консультацій суб'єкт готує та оприлюднює звіт, до якого включається інформація про всі заходи, проведені в рамках публічних консультацій, отримані пропозиції, результати їх опрацювання та врахування.

6. На розгляд пропозицій, що надійшли під час публічних консультацій, не поширюються вимоги Закону України «Про звернення громадян».

7. Без проведення публічних консультацій можлива розробка і прийняття (видання) проектів актів з питань запобігання виникненню надзвичайних ситуацій, ліквідації їх наслідків, з інших питань, пов'язаних з виникненням загрози життю, здоров'ю, свободі, безпеці людини, проектів актів у частині положень, що містять інформацію з обмеженим доступом, відповідно до вимог законів України «Про інформацію», «Про доступ до публічної інформації», інших питань, визначених законодавством. Інформація щодо необхідності прийняття (видання) проекту акта без проведення публічних консультацій з відповідним обґрунтуванням оприлюднюється разом із проектом відповідного акта.

Стаття 40. Порядок прийняття (видання) нормативно-правового акта

1. Нормативно-правовий акт за результатами його розгляду приймається (видається) суб'єктом правотворчої діяльності з додержанням процедури, визначеної Конституцією та законами України, іншими нормативно-правовими актами.

Стаття 41. Підписання прийнятого нормативно-правового акта

1. Офіційний текст прийнятого (виданого) суб'єктом правотворчої діяльності нормативно-правового акта підписується особою (особами), уповноваженою (уповноваженими) на це Конституцією та законами України.

2. Підписання офіційного тексту прийнятого (виданого) нормативно-правового акта може здійснюватися шляхом накладення електронного підпису у порядку, визначеному законом.

3. Конституцією чи законом України можуть встановлюватися інші вимоги щодо підписання прийнятих (виданих) нормативно-правових актів.

Розділ VI. Офіційне оприлюднення нормативно-правового акта

Стаття 42. Офіційне оприлюднення нормативно-правового акта

1. Нормативно-правові акти після їх прийняття (видання) та підписання офіційно оприлюднюються шляхом опублікування в офіційних виданнях, а також на офіційних вебсайтах державних органів, органів місцевого самоврядування та в Єдиному державному реєстрі нормативно-правових актів.

2. Нормативно-правовий акт може бути офіційно оприлюднений шляхом оголошення через загальнонаціональні канали телебачення і радіо, а також в інший спосіб у випадках, визначених законом.

3. Порядок офіційного оприлюднення нормативно-правових актів визначається Конституцією України та законом.

4. Офіційними виданнями для нормативно-правових актів Верховної Ради України, Президента України, Кабінету Міністрів України, міністерств та інших центральних органів виконавчої влади зі спеціальним статусом, Ради міністрів Автономної Республіки Крим і голів місцевих державних адміністрацій є видання, визначені відповідно Верховною Радою України, Президентом України та Кабінетом Міністрів України.

Офіційні видання інших державних органів, Верховної Ради Автономної Республіки Крим та органів місцевого самоврядування визначаються нормативно-правовими актами цих органів.

5. Офіційними електронними виданнями є офіційний портал Верховної Ради України та Єдиний вебпортал органів виконавчої влади України, офіційні вебсайти державних органів, органів місцевого самоврядування.

6. Офіційне опублікування нормативно-правового акта, що прийнятий (виданий) суб'єктами правотворчої діяльності визначеними у пунктах 1 – 5 частини другої статті 4 цього Закону, здійснюється із зазначенням реєстраційного коду в Єдиному державному реєстрі нормативно-правових актів.

Стаття 43. Набрання чинності нормативно-правовим актом

1. Нормативно-правові акти набирають чинності у порядку та в строки, визначені Конституцією України, цим та іншими законами України, але не раніше дня опублікування (оприлюднення).

2. Закон України набирає чинності через десять днів з дня його офіційного оприлюднення, якщо інше не передбачено самим законом, але не раніше дня його опублікування.

3. У випадках, передбачених законом, нормативно-правовий акт або його окремі положення, що містять інформацію з обмеженим доступом, не

підлягають офіційному оприлюдненню і набирають чинності з дня їх доведення в установленому порядку до адресата, якщо ними не встановлено інший строк набрання чинності.

Стаття 44. Оригінал нормативно-правового акта

1. Примірник прийнятого (виданого) нормативно-правового акта, підписаний уповноваженою на це відповідно до Конституції та законів України особою (особами) у встановленому законом порядку, є оригіналом. Всі інші примірники нормативно-правового акта є копіями.

2. Оригінали Конституції України, законів України, кодексів, постанов Верховної Ради України, указів Президента України, постанов Кабінету Міністрів України, наказів міністерств, актів державних органів є державною власністю України, вилучаються з цивільного обороту і не підлягають відчуженню.

3. Оригінал нормативно-правового акта зберігається у встановленому законодавством порядку.

Розділ VII. Облік нормативно-правових актів

Стаття 45. Єдиний державний реєстр нормативно-правових актів

1. Єдиний державний реєстр нормативно-правових актів – це автоматизована система збирання, накопичення, обліку, реєстрації, підтримання у контрольному стані та зберігання нормативно-правових актів.

2. Держатель Єдиного державного реєстру нормативно-правових актів – центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної правової політики.

3. Адміністратор Єдиного державного реєстру нормативно-правових актів здійснює заходи із створення, доопрацювання та супроводження програмного забезпечення Єдиного державного реєстру нормативно-правових актів та відповідає за технічне і технологічне забезпечення, збереження та захист даних, що містяться в Єдиному державному реєстрі нормативно-правових актів, та здійснює інші заходи технічного адміністрування, визначені Кабінетом Міністрів України та держателем Єдиного державного реєстру нормативно-правових актів.

4. Єдиний державний реєстр нормативно-правових актів ведеться державною мовою.

5. До Єдиного державного реєстру нормативно-правових актів включаються нормативно-правові акти після їх підписання та присвоєння номера акта.

6. Порядок ведення Єдиного державного реєстру нормативно-правових актів та користування ним встановлюється Кабінетом Міністрів України.

7. Інформація з Єдиного державного реєстру нормативно-правових актів є відкритою, безоплатною, загальнодоступною (крім інформації з

обмеженим доступом), публічною інформацією у формі відкритих даних та підлягає оприлюдненню на офіційному вебсайті держателя Єдиного державного реєстру нормативно-правових актів та на Єдиному державному вебпорталі відкритих даних.

8. Порядок доступу до Єдиного державного реєстру нормативно-правових актів визначається центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної правової політики.

Стаття 46. Облік та реєстрація нормативно-правових актів

1. Нормативно-правові акти підлягають обліку та, у випадках, визначених Конституцією та законами України, реєстрації та включенню до Єдиного державного реєстру нормативно-правових актів.

2. Нормативно-правові акти суб'єктів правотворчої діяльності, визначених пунктами 4, 5 частини другої статті 4 цього Закону, а також нормативно-правові акти інших органів, необхідність реєстрації яких передбачена законами України, підлягають реєстрації після проведення обов'язкової правової (юридичної) експертизи, яка здійснюється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної правової політики, та включаються до Єдиного державного реєстру нормативно-правових актів.

Порядок проведення правової (юридичної) експертизи зазначених підзаконних нормативно-правових актів, прийняття рішення про їх реєстрацію або про відмову в такій реєстрації, присвоєння нормативно-правовим актам номера реєстрації встановлюється Кабінетом Міністрів України.

3. Нормативно-правові акти, зазначені у частині другій цієї статті, не включені до Єдиного державного реєстру нормативно-правових актів, є нечинними і не підлягають офіційному оприлюдненню.

4. Нормативно-правові акти, що містять державну таємницю, включаються до окремого розділу Єдиного державного реєстру нормативно-правових актів.

Нормативно-правові акти, що містять службову інформацію, включаються до відповідного розділу Єдиного державного реєстру нормативно-правових актів з обмеженням «Для службового користування».

5. Суб'єкт правотворчої діяльності зобов'язаний протягом одного робочого дня з дня прийняття (видання) нормативно-правового акта, а законів України – протягом одного робочого дня з дня підписання Президентом України подати його держателю Єдиного державного реєстру нормативно-правових актів для включення до цього Реєстру.

6. Держатель Єдиного державного реєстру нормативно-правових актів протягом одного робочого дня включає нормативно-правовий акт в Реєстр та присвоює йому реєстраційний код.

Розділ VIII. Дія нормативно-правового акта

Стаття 47. Дія нормативно-правового акта у часі

1. Дія нормативно-правового акта у часі – це застосування нормативно-правового акта щодо фактів (дій, подій) чи суспільних відносин, що виникли після набрання ним чинності або до набрання ним чинності і тривали на дату набрання актом чинності. Дія нормативно-правового акта поширюється на суспільні відносини, що виникли (тривають) після набрання ним чинності, якщо інше не передбачено Конституцією чи законом України.

2. Дія нормативно-правового акта починається з моменту набрання ним чинності і закінчується моментом припинення його дії.

3. Моментом набрання чинності нормативно-правовим актом є 0 годин дня, наступного за датою офіційного опублікування (оприлюднення) нормативно-правового акта, якщо інше не визначено Конституцією, законами України або самим нормативно-правовим актом.

Якщо момент набрання чинності нормативно-правовим актом визначено вказівкою на конкретну дату, такий нормативно-правовий акт вважається чинним з 0 годин зазначеної дати.

4. У разі потреби окремі положення нормативно-правового акта можуть вводитися в дію пізніше моменту набрання ним чинності. Введення в дію окремих положень нормативно-правового акта не може передувати моменту набрання чинності таким актом. Положення нормативно-правового акта щодо строку та умов введення в дію інших положень нормативно-правового акта набирають чинності одночасно з набранням чинності таким нормативно-правовим актом.

5. Моментом припинення дії нормативно-правового акта є 24 година дня відповідного строку (терміну), якщо інше не визначено Конституцією, законами України або самим нормативно-правовим актом.

У разі якщо строк припинення дії нормативно-правового акта визначається роками, то він спливає у відповідні місяць та число останнього року строку.

У разі якщо строк припинення дії нормативно-правового акта визначається місяцями, то він спливає у відповідне число останнього місяця строку. Якщо дата закінчення строку, визначеного місяцями, припадає на такий місяць, в якому немає відповідного числа, строк спливає в останній день цього місяця.

У разі якщо припинення дії нормативно-правового акта здійснюється на підставі рішення суб'єкта правотворчої діяльності або суду, строки визначаються виходячи із строків набрання чинності відповідним нормативно-правовим актом, якими вводяться в дію рішення суб'єкта правотворчої діяльності, або з моменту вступу в законну силу відповідного рішення суду.

6. Строк (термін) дії може бути визначено для всього нормативно-правового акта або для окремих його положень.

7. Нормативно-правовий акт діє безстроково, якщо в його тексті не визначено інше.

8. Перехід від однієї форми регулювання суспільних відносин до іншої може здійснюватися, зокрема, негайно (пряма дія), шляхом перехідного періоду (переживаюча дія) і шляхом зворотної дії, відповідно до перехідних положень прийнятого (виданого) нормативно-правового акта.

Стаття 48. Пряма дія нормативно-правового акта у часі

1. Пряма дія нормативно-правового акта у часі означає, що норми нормативно-правового акта поширюються на суспільні відносини, які виникли після набрання ним чинності, а також суспільні відносини, які виникли до набрання ним чинності та продовжують існувати на момент набрання ним чинності.

Стаття 49. Переживаюча дія нормативно-правового акта у часі

1. У разі припинення дії або зміни нормативно-правового акта, який регулює триваючі правовідносини, суб'єкт правотворчої діяльності може прийняти рішення про продовження дії припинених (змінених) норм для суб'єктів, які вступили у суспільні відносини до зміни правового регулювання, із зазначенням часу їх дії.

Стаття 50. Зворотна дія нормативно-правового акта у часі

1. Зворотна дія нормативно-правового акта у часі – це застосування нормативно-правового акта щодо фактів (дій, подій), суспільних відносин, що виникли до дня набрання ним чинності.

2. Закони та інші нормативно-правові акти не мають зворотної дії в часі, крім випадків, коли вони пом'якшують або скасовують відповідальність особи.

Стаття 51. Припинення дії нормативно-правового акта

1. Дія нормативно-правового акта припиняється внаслідок:

- 1) спливу строку дії або настання терміну, з яким пов'язано його припинення, якщо такий строк (термін) було визначено в його тексті;
- 2) скасування;
- 3) втрати ним чинності.

2. У разі спливу строку дії нормативно-правового акта або настання терміну, з яким пов'язано його припинення, суб'єкт правотворчої діяльності не приймає додатково рішення про втрату чинності цим нормативно-правовим актом.

3. Окремі положення нормативно-правового акта або нормативно-правовий акт повністю (крім Конституції і законів України) можуть бути визнані протиправними та нечинними відповідно до рішення суду.

Стаття 52. Скасування нормативно-правового акта

1. У випадках, передбачених Конституцією і законами України, нормативно-правовий акт може бути скасований за рішенням Президента України, Кабінету Міністрів України, голови місцевої державної адміністрації вищого рівня, інших суб'єктів владних повноважень, яким надано право скасовувати нормативно-правові акти, а також суб'єктом правотворчої діяльності. Скасованими можуть бути окремі положення нормативно-правового акта, або нормативно-правовий акт повністю.

2. У рішенні про скасування нормативно-правового акта зазначаються підстави для його скасування. Підставами для скасування нормативно-правового акта є:

1) невідповідність нормативно-правового акта або його окремих положень Конституції України (за винятком нормативно-правових актів, стосовно яких питання конституційності вирішується Конституційним Судом України);

2) невідповідність нормативно-правового акта або його окремих положень чинним міжнародним договорам України;

3) невідповідність нормативно-правового акта законам України;

4) невідповідність нормативно-правового акта або його окремих положень нормативно-правовим актам, що мають вищу юридичну силу.

3. У разі скасування нормативно-правового акта дія нормативно-правового акта або його окремих положень, що діяв (діяли) до прийняття (видання) скасованого нормативно-правового акта, автоматично не відновлюється. Суб'єкт правотворчої діяльності може прийняти рішення про відновлення дії попереднього нормативно-правового акта або його окремих положень, зазначивши про це у рішенні про скасування нормативно-правового акта, або шляхом прийняття (видання) відповідного нормативно-правового акта.

Стаття 53. Втрата чинності нормативно-правовим актом або окремими його положеннями

1. Нормативно-правовий акт може бути визнаний таким, що втратив чинність, за рішенням суб'єкта правотворчої діяльності, що його прийняв (видав), або правонаступника такого суб'єкта. Можуть бути визнані такими, що втратили чинність, окремі положення нормативно-правового акта, або нормативно-правовий акт повністю.

2. Суб'єкт правотворчої діяльності, який прийняв (видав) нормативно-правовий акт, або правонаступник такого суб'єкта може прийняти рішення про визнання окремого положення нормативно-правового акта або нормативно-правового акта повністю такими, що втратили чинність, якщо таким суб'єктом встановлено, що:

1) нормативно-правовий акт не відповідає стану суспільних відносин у певній сфері;

2) нормативно-правовий акт або окремі його положення не відповідають Конституції України;

3) нормативно-правовий акт або окремі його положення не відповідають чинним міжнародним договорам України;

4) нормативно-правовий акт або окремі його положення не відповідають нормативно-правовим актам, що мають вищу юридичну силу.

3. Нормативно-правовий акт або його окремі положення, прийняті (видані) для врегулювання суспільних відносин, пов'язаних із настанням певного юридичного факту, втрачають чинність лише після прийняття (видання) відповідним суб'єктом правотворчої діяльності акта про втрату чинності такого акта.

4. У випадках, передбачених Конституцією України, нормативно-правові акти або їх окремі положення, що визнані неконституційними, втрачають чинність з дня ухвалення Конституційним Судом України рішення про їх неконституційність, якщо інше не встановлено самим рішенням, але не раніше дня його ухвалення.

5. Визнання нормативно-правового акта або його окремих положень такими, що втратили чинність відповідно до результатів референдуму, визначається законом.

Стаття 54. Зупинення дії нормативно-правового акта

1. У випадках, передбачених Конституцією, законами України, дію нормативно-правового акта або окремих його положень може бути зупинено.

2. Зупинення дії нормативно-правового акта або окремих його положень має наслідком зупинення вчинення будь-якими органами, особами дій, спрямованих на виконання зупиненого акта, здійснення повноважень, визначених цим актом.

3. Вчинення органами, особами дій, спрямованих на виконання зупиненого нормативно-правового акта, здійснення повноважень, визначених цим актом, після зупинення дії нормативно-правового акта не породжує правових наслідків.

4. У випадках, коли збіг строк, на який зупинялася дія нормативно-правового акта або окремих його положень та/або відпали підстави такого зупинення, дія нормативно-правового акта або окремих його положень повинна бути відновлена.

Стаття 55. Дія нормативно-правового акта в просторі

1. Дія нормативно-правового акта у просторі залежно від правового статусу суб'єкта правотворчої діяльності та його змісту поширюється на всю територію України, відповідну адміністративно-територіальну одиницю або на певну її частину.

Стаття 56. Дія нормативно-правового акта за колом суб'єктів

1. Дія нормативно-правового акта поширюється на громадян України, іноземців, осіб без громадянства, юридичних осіб, інших суб'єктів правовідносин, осіб, які перебувають на території, на яку поширюється його дія, і яких він стосується, крім випадків, передбачених нормативно-правовим актом.

Розділ IX. Реалізація результатів правотворчої діяльності**Стаття 57. Усунення прогалин та їх подолання під час застосування нормативно-правового акта**

1. У разі виявлення прогалин (повна або часткова відсутність правових норм, якими мають бути врегульовані відповідні суспільні відносини) у нормативно-правовому акті суб'єкт правотворчої діяльності, який його прийняв (видав), зобов'язаний шляхом прийняття (видання) нового нормативно-правового акта внести до нього відповідні зміни з чітким формулюванням норми, яка усуває прогалини.

2. Суд для подолання прогалин у нормативно-правовому акті може застосовувати аналогію закону або аналогію права у випадках, передбачених законом:

1) аналогію закону шляхом застосування до нерегульованих суспільних відносин положень нормативно-правових актів, які регулюють подібні суспільні відносини;

2) аналогію права шляхом застосування до суспільних відносин, не врегульованих нормативно-правовими актами, загальних принципів права.

3. Аналогія закону або аналогія права не застосовується для визначення підстав, меж повноважень та способу дій органів державної влади та органів місцевого самоврядування, притягнення особи до юридичної відповідальності.

Стаття 58. Подолання колізій під час застосування нормативно-правового акта

1. Колізія нормативно-правових актів – це протиріччя (невідповідність) норм нормативно-правових актів, які регулюють одні й ті самі суспільні відносини.

2. У разі виявлення колізії між нормативно-правовими актами або їх положеннями, які мають різну юридичну силу, застосовується нормативно-правовий акт, що має вищу юридичну силу.

3. У разі виявлення колізії між кодексом та законом застосовуються положення кодексу. Якщо кодексом передбачено можливість регулювання певних суспільних відносин відповідно до норм іншого закону, то застосовуються норми закону.

4. У разі виявлення колізії між положеннями різних нормативно-правових актів, які мають однакову юридичну силу, застосовуються положення нормативно-правового акта, що набрав чинності пізніше, або положення того нормативно-правового акта, який встановлює спеціальні норми, які деталізують та встановлюють особливості правового регулювання суспільних відносин (далі – спеціальні норми).

5. Якщо нормативно-правові акти або їх положення, які суперечать один одному, набрали чинності одночасно, застосовуються положення нормативно-правового акта, який має вищу юридичну силу, або нормативно-правового акта, який встановлює спеціальні норми.

6. У разі виявлення колізії між загальним і спеціальним нормативно-правовим актом однакової юридичної сили перевага надається нормативно-правовому акту, який встановлює спеціальні норми.

7. У разі виявлення колізії між прийнятим (виданим) пізніше загальним нормативно-правовим актом та прийнятим (виданим) раніше нормативно-правовим актом зі спеціальними нормами застосуванню має підлягати нормативно-правовий акт зі спеціальними нормами.

Стаття 59. Особливості подолання складних колізій

1. Складні колізії виникають, коли конкурують нормативно-правові акти, які одночасно мають певну юридичну силу, різний час набрання чинності та різний рівень узагальнення правил поведінки (загальні/спеціальні норми).

2. Ієрархічно-темпоральна колізія виникає внаслідок конфлікту між прийнятим (виданим) раніше актом з вищою юридичною силою та актом з нижчою юридичною силою, який прийнятий (виданий) пізніше.

У разі виявлення колізії між прийнятим (виданим) раніше нормативно-правовим актом вищої юридичної сили та актом з нижчою юридичною силою, який прийнятий (виданий) пізніше, пріоритет віддається нормативно-правовому акту, який має вищу юридичну силу, хоча його прийнято (видано) раніше.

3. Ієрархічно-змістовна колізія виникає при суперечності загальної норми вищої юридичної сили та спеціальної норми нижчої юридичної сили.

У разі виявлення колізії між загальним нормативно-правовим актом вищої юридичної сили та спеціальним нормативно-правовим актом нижчої юридичної сили застосуванню має підлягати загальний нормативно-правовий акт з вищою юридичною силою.

4. Змістовно-темпоральна колізія виникає внаслідок суперечності загальної норми, яку прийнято (видано) пізніше, та раніше виданої спеціальної норми однакової юридичної сили.

У разі виявлення колізії між загальною нормою, яку прийнято (видано) пізніше, та раніше виданою спеціальною нормою однакової юридичної сили та якщо нова загальна норма змінює чи скасовує регулювання родових

відносин, у межах яких діяла спеціальна норма, застосуванню має підлягати пізніше прийнята загальна норма.

Стаття 60. Пріоритетність застосування колізійних правил

1. При застосуванні колізійних правил пріоритет надається ієрархічному правилу над всіма іншими.

2. У разі наявності колізії між нормативно-правовими актами, що мають однакову юридичну силу, застосовується спочатку темпоральне правило (пізніший нормативно-правовий акт має пріоритет), а потім змістовне (пріоритет має спеціальний нормативно-правовий акт).

Стаття 61. Правовий моніторинг

1. Правовий моніторинг – це систематична, комплексна діяльність суб'єктів правотворчої діяльності, спрямована на спостереження, аналіз та оцінку законодавства під час його реалізації з метою його вдосконалення та прогнозування розвитку.

2. Правовий моніторинг здійснюється суб'єктами правотворчої діяльності з метою виявлення необхідності та можливості удосконалення чи скасування чинного або підготовки нового нормативно-правового акта, усунення колізій та прогалин у правовому регулюванні.

3. Правовий моніторинг чинних нормативно-правових актів полягає, зокрема, у виявленні в них під час реалізації недоліків, неоднозначності сприйняття суспільством, проблем із ефективністю правового регулювання, а також спливання строку дії нормативно-правового акта тимчасової дії або акта, пов'язаного з настанням певного юридичного факту.

4. Правовий моніторинг, що здійснюється Верховною Радою України, включає проведення комітетами Верховної Ради України оцінювання ефективності застосування законодавства з питань, віднесених до предметів їх відання. За результатами такого оцінювання комітети Верховної Ради України готують звіт, висновки та рекомендації щодо якого подаються на розгляд Верховної Ради України.

Стаття 62. Способи здійснення правового моніторингу

1. Правовий моніторинг здійснюється шляхом:

1) аналітичного узагальнення даних про практику застосування нормативно-правових актів; нормозастосовної і судової практики про дію нормативно-правових актів;

2) проведення опитувань громадської думки з приводу змісту і дії нормативно-правових актів;

3) аналітичного узагальнення звернень громадян та їх об'єднань до державних органів, органів місцевого самоврядування з питань, що пов'язані з дією та реалізацією нормативно-правових актів;

4) обміну між державними органами, органами місцевого самоврядування інформацією щодо застосування нормативно-правових актів;

- 5) аналізу судових рішень у справах про оскарження нормативно-правових актів;
- 6) використання інших способів.

Стаття 63. Використання результатів правового моніторингу

1. За підсумками проведення правового моніторингу готуються інформаційно-аналітичні матеріали про його результати, які оформляються в порядку і строки, встановлені нормативно-правовими актами суб'єктів правотворчої діяльності.

2. В оформлених інформаційно-аналітичних матеріалах про результати правового моніторингу повинні міститися, зокрема:

1) інформація про застосовані суб'єктом правотворчої діяльності способи здійснення правового моніторингу та їх результати;

2) кількісні показники щодо виявлених колізійних, неефективно реалізованих, застарілих, дублюючих, корупціогенних норм, прогалин норм права, надмірної кількості бланкетних і відсильних норм, норм тимчасової дії;

3) відомості про заходи щодо підвищення ефективності реалізації нормативно-правового акта або обґрунтовану необхідність його зміни, визнання його таким, що втратив чинність, скасування, прийняття (видання) нового нормативно-правового акта;

4) пропозиції до документів планування правотворчої діяльності.

3. Періодично, але не рідше одного разу на три роки суб'єкт правотворчої діяльності або центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у відповідній сфері, готує звіт за результатами правового моніторингу нормативно-правових актів у відповідній сфері, які на момент моніторингу діють не менш як один рік, та у разі необхідності готує відповідне рішення.

4. Звіт за результатами правового моніторингу нормативно-правових актів у відповідній сфері публікується на офіційному вебсайті суб'єкта правотворчої діяльності.

Стаття 64. Особливості правового моніторингу нормативно-правових актів, включених до Єдиного державного реєстру нормативно-правових актів

1. Правовий моніторинг нормативно-правових актів, включених до Єдиного державного реєстру нормативно-правових актів, здійснюється центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної правової політики, на постійній основі.

2. За результатами правового моніторингу нормативно-правових актів, включених до Єдиного державного реєстру нормативно-правових актів, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної правової політики, у разі виявлення нормативно-правових актів, що не відповідають Конституції України та законам України, а також суперечностей (колізій) має вжити таких заходів:

1) звернутися до суб'єкта правотворчої діяльності з пропозицією про необхідність внесення змін або припинення дії нормативно-правового акта;

2) звернутися до відповідного вищого органу щодо внесення змін або припинення дії відповідного нормативно-правового акта.

У разі якщо суб'єкти правотворчої діяльності, зазначені у пунктах 1, 2 цієї частини, не вжили відповідних заходів, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної правової політики, може підготувати проект змін до такого нормативно-правового акта.

3. Порядок проведення правового моніторингу нормативно-правових актів, включених до Єдиного державного реєстру нормативно-правових актів, визначається Кабінетом Міністрів України.

Стаття 65. Особливості правового моніторингу нормативно-правових актів за результатами узагальнення судової практики, аналізу судової статистики

1. Верховний Суд за результатами узагальнення судової практики, аналізу судової статистики може вживати таких заходів:

1) звернутися до суб'єкта правотворчої діяльності з пропозицією про необхідність внесення змін або припинення дії нормативно-правового акта;

2) звернутися до Верховної Ради України, Президента України з пропозицією щодо необхідності прийняття, внесення змін або припинення дії нормативно-правових актів, які стосуються судоустрою, судочинства, статусу суддів, виконання судових рішень та інших питань, пов'язаних із функціонуванням системи судоустрою.

Стаття 66. Офіційне роз'яснення нормативно-правового акта

1. З метою однакового застосування нормативно-правового акта або його окремих положень суб'єктом правотворчої діяльності може здійснюватися офіційне роз'яснення.

2. Офіційне роз'яснення нормативно-правового акта чи його окремих положень, крім положень Конституції України, здійснюється суб'єктом правотворчої діяльності щодо власних нормативно-правових актів, а в разі правонаступництва правотворчих повноважень – відповідним суб'єктом правотворчої діяльності.

Офіційне роз'яснення нормативно-правового акта чи його окремих положень може здійснювати центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної правової політики.

Офіційне роз'яснення нормативно-правового акта чи його окремих положень можуть здійснювати міністерства у визначених сферах державної політики.

3. Офіційне роз'яснення не може містити норми права та має рекомендаційний характер, якщо інше не передбачено законом.

4. Офіційне роз'яснення має ґрунтуватися на меті суб'єкта правотворчої діяльності, яка встановлюється, зокрема, через аналіз пояснювальної записки

до проекту нормативно-правового акта, висновків суб'єктів забезпечення правотворчої діяльності, а також враховувати результати правового моніторингу.

Розділ X. Прикінцеві та перехідні положення

I. Цей Закон набирає чинності через три місяці з дня його опублікування, крім статей 21, 23, 24, 37, 39, які набирають чинності через дванадцять місяців з дня опублікування цього Закону.

II. Внести зміни до таких законодавчих актів України:

1. У Регламенті Верховної Ради України, затвердженому Законом України «Про Регламент Верховної Ради України» (Відомості Верховної Ради України, 2010, № 14-15, № 16-17, ст.133):

1) статтю 19-1 Регламенту Верховної Ради викласти в такій редакції:

«Стаття 19-1. План законопроектної роботи Верховної Ради

1. Верховна Рада щороку у січні, наприкінці чергової сесії, за поданням Голови Верховної Ради України затверджує погоджений Погоджувальною радою з урахуванням узагальнених Апаратом Верховної Ради пропозицій комітетів план законопроектної роботи Верховної Ради на рік, що включає період двох наступних чергових сесій.

Кабінет Міністрів України щороку, до 1 листопада, подає до Верховної Ради пропозиції щодо питань, які потребуватимуть законодавчого врегулювання, з урахуванням відповідних програмних документів та Програми діяльності Кабінету Міністрів України.

Комітети щороку, до 1 грудня, подають Голові Верховної Ради України пропозиції щодо питань, які потребуватимуть законодавчого врегулювання, з урахуванням пропозицій, поданих Кабінетом Міністрів України.

2. До Плану законопроектної роботи Верховної Ради включаються питання, які потребуватимуть законодавчого врегулювання, з обґрунтуванням необхідності розробки законопроекту, його цілей, завдань та основних положень, із зазначенням орієнтовної назви та строку подання законопроекту, суб'єкта, відповідального за його розробку.

Перелік питань у плані законопроектної роботи Верховної Ради викладається в порядку пріоритетності їх внесення та розгляду.

Апарат Верховної Ради забезпечує розміщення на офіційному вебсайті Верховної Ради узагальненої інформації про стан підготовки та розгляду питань, затверджених планом законопроектної роботи Верховної Ради на поточний рік, а також ведення бази даних, що містить інформацію про внесені законопроекти (електронні картки законопроектів) із зазначенням питання, передбаченого планом законопроектної роботи Верховної Ради, та супровідні документи до них з відомостями про: ініціатора внесення – суб'єкта права законодавчої ініціативи; головний комітет та перелік комітетів, яким доручено

роботу з підготовки цього питання, а також тих, які надали свої висновки щодо законопроекту; висновки експертиз щодо законопроекту; наявність альтернативних законопроектів; інші документи інформаційного характеру щодо законопроекту; результати розгляду законопроекту у першому, другому та наступних читаннях, повторного розгляду закону, поверненого Президентом України.

3. Зміни до затвердженого плану законопроектної роботи Верховної Ради готуються і вносяться в порядку, передбаченому цією статтею для подання плану законопроектної роботи Верховної Ради, не раніше ніж через два місяці після його затвердження та не пізніше ніж за два місяці до закінчення відповідного року.

Зміни до затвердженого плану законопроектної роботи Верховної Ради можуть ініціюватися Кабінетом Міністрів України, комітетами та затверджуються Верховною Радою шляхом внесення змін до відповідної постанови про затвердження плану законопроектної роботи Верховної Ради на відповідний рік.

4. На основі плану законопроектної роботи Верховної Ради та відповідно до пріоритетності визначених у ньому питань комітети вносять пропозиції щодо порядку денного сесії та розкладу пленарних засідань сесії Верховної Ради. Апарат Верховної Ради враховує план законопроектної роботи Верховної Ради при підготовці проекту тижневого порядку денного пленарних засідань Верховної Ради.

5. Апарат Верховної Ради узагальнює інформацію про стан виконання плану законопроектної роботи Верховної Ради за попередній рік, подану комітетами відповідно до предметів їх відання, для врахування комітетом, до предмета відання якого належать питання правової політики, у звіті про стан виконання плану законопроектної роботи Верховної Ради за попередній рік.

6. Комітет, до предмета відання якого належать питання правової політики, щороку у січні, наприкінці чергової сесії, подає на розгляд Верховної Ради звіт про стан виконання плану законопроектної роботи Верховної Ради за попередній рік.

На вимогу не менш як однієї п'ятої народних депутатів від конституційного складу Верховної Ради або за пропозицією Погоджувальної ради, підтриманою не менш як третьою народних депутатів від конституційного складу Верховної Ради, комітет, до предмета відання якого належать питання правової політики, звітує про стан виконання плану законопроектної роботи Верховної Ради за попередній рік на пленарному засіданні Верховної Ради.

За результатами розгляду звіту про стан виконання плану законопроектної роботи Верховна Рада може прийняти такі рішення:

1) взяти до відома звіт про стан виконання плану законопроектної роботи Верховної Ради за відповідний рік;

2) доручити комітетам першочергово підготувати або розглянути законопроекти, визначені у плані законопроектної роботи Верховної Ради як пріоритетні;

3) доручити комітетам включити окремі нерозглянуті пропозиції до проекту плану законопроектної роботи Верховної Ради на наступний рік.

Звіт про стан виконання плану законопроектної роботи Верховної Ради Апарат Верховної Ради розміщує на офіційному веб-сайті Верховної Ради»;

2) частину другу статті 20 викласти в такій редакції:

«2. Порядок денний сесії Верховної Ради включає три розділи, в яких визначається черговість розгляду Верховною Радою питань порядку денного:

перший – питання, включені до плану законопроектної роботи Верховної Ради, повністю підготовлені для розгляду Верховною Радою та у встановленому порядку надані народним депутатам;

другий – питання, не включені до плану законопроектної роботи Верховної Ради, повністю підготовлені для розгляду Верховною Радою та у встановленому порядку надані народним депутатам;

третій – питання, підготовку і доопрацювання яких Верховна Рада доручає здійснити комітетам, тимчасовим спеціальним комісіям, а також законопроекти, визначені Президентом України як невідкладні»;

3) частину першу статті 21 викласти в такій редакції:

«1. Пропозиції щодо проекту порядку денного сесії Верховної Ради з урахуванням пріоритетності розгляду питань, включених до плану законопроектної роботи Верховної Ради, узагальнюються Апаратом Верховної Ради за поданнями комітетів, тимчасових слідчих комісій та тимчасових спеціальних комісій про включення питань до того чи іншого розділу. Після їх обговорення та схвалення Погоджувальною радою проект постанови про порядок денний сесії Верховної Ради вноситься Головою Верховної Ради України на затвердження Верховною Радою»;

4) частину першу статті 24 викласти в такій редакції:

«1. Проект розкладу пленарних засідань сесії Верховної Ради на кожний місяць сесії готується Апаратом Верховної Ради за поданнями комітетів, тимчасових спеціальних комісій та тимчасових слідчих комісій з урахуванням пріоритетності розгляду питань, включених до плану законопроектної роботи Верховної Ради, пропозицій депутатських фракцій (депутатських груп) відповідно до затвердженого порядку денного сесії Верховної Ради і подається на розгляд Погоджувальної ради. Проект розкладу пленарних засідань сесії Верховної Ради має містити інформацію про день і час проведення та порядок денний пленарних засідань, перелік законопроектів (у тому числі й альтернативних) із зазначенням назви, реєстраційного номера, суб'єкта права законодавчої ініціативи, дати їх надання народним депутатам»;

5) пункт 1 частини чотирнадцятої статті 73 викласти в такій редакції:

«1) погоджує проект плану законопроектної роботи Верховної Ради на відповідний рік, рекомендує його Верховній Раді для затвердження та вносить пропозицію щодо заслуховування звіту про стан виконання плану

законопроектної роботи Верховної Ради за попередній рік, підготовленого комітетом, до предмета відання якого належать питання правової політики, на пленарному засіданні Верховної Ради»;

б) пункт 1 частини першої статті 91 викласти в такій редакції:

«1) обґрунтування необхідності прийняття законопроекту, цілей, завдань і основних його положень, місця в системі законодавства, інформацію щодо включення питання до плану законопроектної роботи Верховної Ради на відповідний рік».

2. У Законі України «Про комітети Верховної Ради України» (Відомості Верховної Ради України, 1995 р., № 19, ст. 134):

1) пункт 6 частини першої статті 12 викласти в такій редакції:

«6) внесенні пропозицій щодо поточного та перспективного планування законопроектної роботи»;

2) у пункті 1 частини першої статті 14 слова «аналізі практики» замінити словами «оцінюванні ефективності»;

3) у пункті 7 частини першої статті 16 слова «аналіз практики» замінити словами «оцінку ефективності»;

4) Назву статті 24 викласти в такій редакції:

«Оцінювання комітетами ефективності застосування законодавчих актів у діяльності державних органів, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб з питань, віднесених до предметів їх відання»

та частину першу

«1. Комітети з питань, віднесених до предметів їх відання, здійснюють оцінювання ефективності застосування державними органами, органами місцевого самоврядування, їх посадовими особами Конституції та законів України, аналіз відповідності закону прийнятих ними підзаконних нормативно-правових актів, своєчасності їх прийняття. За наслідками такого оцінювання комітет надає державним органам, органам місцевого самоврядування, їх посадовим особам рекомендації щодо приведення у відповідність із законом підзаконного нормативно-правового акта»;

5) у частині третій статті 25-1 слова «аналізу практики» замінити словами «оцінювання ефективності»;

б) викласти частину третю у статті 41 в такій редакції:

«3. У планах роботи комітетів визначаються: заходи; терміни, відповідальні за їх виконання члени комітету; працівники секретаріату комітету, залучені до підготовки та виконання заходів»;

доповнити новою частиною такого змісту:

«4. Планування роботи комітетів здійснюється з урахуванням плану законопроектної роботи Верховної Ради України на відповідний рік»;

7) статтю 53 викласти у такій редакції:

«1. Комітет звітує про свою роботу перед Верховною Радою України у випадках, передбачених цим Законом та Регламентом Верховної Ради України.

2. Наприкінці кожної чергової сесії Верховної Ради України комітет розглядає питання про стан виконання плану законопроектної роботи Верховної Ради України, про виконання плану роботи комітету та іншу діяльність комітету у період цієї сесії і затверджує шляхом прийняття рішення звіт про діяльність комітету протягом чергової сесії Верховної Ради України»;

3. У Кодексі адміністративного судочинства України (Відомості Верховної Ради України, 2017 р., № 48, ст. 436):

частину третю статті 245 викласти в такій редакції:

«3. У разі визнання протиправним та нечинним нормативно-правового або скасування індивідуального акта суд може зобов'язати суб'єкта владних повноважень вчинити необхідні дії з метою відновлення прав, свобод чи інтересів позивача, за захистом яких він звернувся до суду»;

III. Рекомендувати Президенту України привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом.

IV. Кабінету Міністрів України у шестимісячний строк з дня опублікування цього Закону:

1) подати до Верховної Ради України пропозиції щодо внесення змін до законів, що впливають із цього Закону;

2) привести свої нормативно-правові акти у відповідність із цим Законом;

3) забезпечити приведення нормативно-правових актів міністерств та інших центральних органів виконавчої влади у відповідність із цим Законом.

V. Рішення за результатами правового моніторингу, передбаченого статтями 61 – 63 цього Закону, щодо застосування нормативно-правових актів органів державної влади та управління Союзу РСР, Української РСР, Української СРР приймаються:

1) щодо законів, основ законодавства Союзу РСР, нормативно-правових актів Президента Союзу РСР, З'їзду народних депутатів Союзу РСР, Верховної Ради Союзу РСР, Президії Верховної Ради Союзу РСР, з'їзду Рад Союзу РСР, Центрального виконавчого комітету Союзу РСР, Президії Центрального виконавчого комітету Союзу РСР, Центрального виконавчого комітету Союзу РСР і Ради народних комісарів Союзу РСР, Ради народних комісарів Союзу РСР і ЦК ВКП(б), законів Української РСР, нормативно-правових актів Верховної Ради Української РСР, Президії Верховної Ради Української РСР, Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету, Президії Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету, Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету і Ради Народних Комісарів Української РСР, Всеукраїнського Центрального Виконавчого Комітету і Ради Народних Комісарів Української СРР – Верховною Радою України;

2) щодо нормативно-правових актів Ради міністрів Союзу РСР, Ради міністрів Союзу РСР і ЦК КПРС, Всесоюзної центральної ради професійних спілок, Ради Народних Комісарів Союзу РСР, Ради Міністрів Української РСР, Ради народних комісарів Української РСР, Ради народних комісарів Української СРР, нормативно-правових актів міністерств, народних комісаріатів, відомств, інших органів державного управління Союзу РСР, Української РСР та Української СРР – Кабінетом Міністрів України.

VI. Суб'єктам правотворчої діяльності або їх правонаступникам, визначених пунктами 1 – 5 частини другої статті 4 цього Закону, протягом дванадцяти місяців з дня опублікування цього Закону подати держателю Єдиного державного реєстру нормативно-правових актів тексти чинних нормативно-правових актів які були прийняті з 24 серпня 1991 року та не включені до Єдиного державного реєстру нормативно-правових актів.

**Голова
Верховної Ради України**

ЄАС ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: СТЕФАНЧУК РУСЛАН ОЛЕКСІЙОВИЧ
Сертифікат: 2B6C7DF9A3891DA10400000062EE150049384302
Дійсний до: 14.05.2022 23:59:59

Апарат Верховної Ради України
№ 2д9/1-2021/206793 від 23.06.2021

557766